

NÁROD V SOBĚ

Karolína Zoe Meixnerová

NÁRODNÍ OPRUZENÍ

COO
BOO

Národní opruzení

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cooboo.cz
www.albatrosmedia.cz

Karolína Zoe Meixnerová
Národní opruzení – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Karolína Zoe Meixnerová

NÁRODNÍ OPRUZENÍ

**COO
BOO**

Mamince Magdě ♥

Víte, co se dělo během českého národního opruzení? Já ne. Život Jana Nerudy ale určitě nezačal u *Hřbitovního kvítí*, jak by se mohlo z učebnic zdát. Srdce Karla Havlíčka Borovského nehořelo pouze pro noviny a životní události Boženy Němcové nelze převyprávět výčtem jejích milenců či pomocí adres trvalého bydliště. Jak asi vypadal žebříček morálních hodnot Karoliny Světlé, když byla v pubertě, a z čeho měl Josef Kajetán Tyl největší strach? Hrdinové tohoto příběhu byli skuteční lidé a *Národní opruzení* nastiňuje jejich skutečné osudy. Za strohými fakty jsou ale ukrytá tajemství, která si dnes můžeme jenom domýšlet. Co by se stalo, kdybychom všechny naše protagonisty postavili ve stejný čas na to samé místo a hodili mezi ně přízračného vraha lačnického po pomstě? Popusťme uzdu fantazii a nechme je zmítat se v lidských emocích a dopřávat si smrtelné hříchy!

Čtěte pozorně a možná objevíte mnohem víc než jen smyšlenou detektivní novelku ze staré Prahy.

KAPITOLA PRVNÍ

Stoletá voda

Praha se ještě zcela nevzpamatovala z posledních ničivých záplav z konce minulého století a už musela čelit další vodní katastrofě.

Tu zimu v roce 1845 nezvykle mrzlo a všechno pokryl sníh. Rybníky, jezera i řeky zatuhly téměř až ke dnu. Byla to jedna z mála zim, kdy si obyvatelé zcela hrdla užívali zimních radovánek, zatímco se prozíraví učenci děsili nastupujícího jara a s ním spojené oblevy. Ještě o Velikonocích se na Vltavě bruslilo. Mladí, staří, bohatí i chudí projížděli po ledové dálnici skrz celé město s jedinečným výhledem na chátrající Pražský hrad, který už několik let zel prázdnotou. Rakouský císař Ferdinand I., přezdívaný Dobrotivý, si hověl v pohodlí vídeňského paláce a Praha již po staletí zůstávala bez dozoru.

V Poštovské ulici u Rottových měli návštěvu. Kateřina Vogelová se rozhodla strávit několik březnových dnů se svými vnučkami – Johankou a Žofí. Dívky však většinu času trávily procvičováním krasobruslařských piruet a hrou na mrazíka na ledové ploše, jež rozdělovala Prahu vejpúl.

„Měly byste se radši postit a modlit. Z takové vyzývavosti vzejde něco hrozného,“ hudrovala, když sestry jednoho odpoledne dorazily domů promrzlé, ale rozesmáté. Tě na babiččino sýčkování nejdříve protáhly obličejem a pak vyprskly smíchy, načež jim na oko

přísný otec Eustach Rott ušetřil dva symbolické pohlavky. Nikdo z rodiny netušil, že se prococtví paní Vogelové naplní. A to v řádu několika hodin.

V pondělí 24. března se prudce oteplilo a začalo pršet. Sněhové závěje se proměňovaly ve špinavou břechku a z křišťálových rampouchů na střechách se staly smrtící hrozby. Hladina Vltavy pomalu stoupala. Každý, kdo měl ruce a nohy a na srdci obecné blaho, nosil ke břehům pytle s pískem, ti ostatní ze sklepů vynášeli do pater to nejčernější a své spíše plnili zásobami proviantu. O dva dny později se přesně podle nejčernějších scénářů řeka vy-lila, prodrala se přes provizorní barikádu a zaplavila velkou část Malé Strany, Nové i Staré Město a Židovskou čtvrť. A po dalších třech dnech se voda nemilosrdně valila po ulicích. Tisíce chudých lidí se ocitly bez jídla a bez možnosti složit hlavu v teple a suchu. Praha se topila v pustošivé povodni a ten, kdo neměl úkryt, se topil s ní. Škody se nedaly vypočítat.

U Rottových pravidelně na okna tūkali známí i neznámí návštěvníci plující na loďkách, již žádali něco k snědku či horký čaj. Společně si dodávali odvalu a modlili se za lepší zítřky.

Pět dní trvalo, než voda opadla a dalo se vyjít ven jakž takž suchou nohou, čehož Pražané využili a vydali se na průzkum města. Kameloti v ulicích vyvolávali ty nejhorší možné zprávy. „Móóóovní lípa zmizela! Smíííčovská botanická zahrada zpustošenááá! Stóóóovky mrtvých těl v hromadných hrobééech!“

Mezi prvními zvědavci do ulic vyšli i manželé Němcovi. Urostlý Josef po cestě přidržoval svým pevným stiskem Barboru, aby neuklouzla na bahnem pokrytých kočičích hlavách.

„Josefe, slyšel jsi to?“ polekala se Barbora, když s manželem procházeli kolem vriskajícího hochy s novinami.

„Nejsem hluchý!“ zavrčel Němec.

„Mostní lípa! Je pryč,“ zatlačila slzu mladá spisovatelka, která se teprve nedávno začala pod svá díla podepisovat jako Božena Němcová, a v myšlenkách se uchýlila ke vzpomínce, kdy pod onou lípou před dvěma lety debatovala s Nebeským nad svou první básní a toužebnými pohledy ho zvala do své náruče. Lípa pro ni byla symbolem její první velké lásky.

Do konce života ho bude milovat.

„Vím, jak zahrnat stesk, paninko.“

Barboru polekala skřípavým hlasem starší žena, která u svého provizorního stánku postávala na kraji Karlovy ulice. Snad své myšlenky na Nebeského nevyřkla nahlas? Vyděšeně pohlédla na manžela, který si stařenu měřil přísným výrazem.

„Kupte si upomínku na Mostní lípu.“ Prodejkyň vzala do ruky malou nenápadnou dřevěnou krabičku.

„Neztrácejme čas.“ Josef vedl svou ženu neúprosně pryč, ale ta se mu vysmekla.

„Počkej, jen se podívám.“ Barbora přistoupila ke stolu s ubrusem, na kterém byly vyskládány nijak neozdobené dřevěné truhličky s odklápěcím víčkem.

„Co je to za podfuk?“ zamručel Josef.

„Žádný podfuk, pane, to jsou krabičky ze dřeva Mostní lípy. Každá z nich obsahuje lístek, na kterém je popsán smutný osud nešťastného stromu. Lípa se stala symbolem předpotopní Prahy a lepších časů, na které nesmíme zapomenout,“ odříkala stařena svůj naučený prodejní slogan. Barbora k upomínkové krabičce natahovala ruku, ale Josef s ní škubl a odtáhl ji nadobro pryč.

„Dost bylo rozhazování. Nechápu, proč ti na tom stromě tak záleží.“ Němec nebýval na manželku vždy takto úsečný. Poslední dobou ho však dráždila její snaha o nezávislost. Jako kdyby ho

nechtěla poslouchat. Nebo hůř, jako kdyby ho už nepotřebovala. Nosí se po Praze jako královna, která dokáže, co si usmyslí. Bez špetky zodpovědnosti vůči vlastní rodině, bez náznaku pokory a vděku. Vždyť bez něj by nebyla vůbec nic, skončila by s nějakým buranem z Ratibořic a o životě ve městě by si mohla nechat zdát.

„Pojďme se tam aspoň podívat, je to kousíček,“ vzdychla Barbora a nasměrovala chůzi svého muže směrem ke Karlovu mostu.

Mostní lípa stávala na zděné hrázi oddělující koryto řeky od Staroměstských mlýnů. Vedla od nábřeží až k druhému pilíři slavného mostu – proto se jí říkalo mostní. Stála tam stovky let a pamatovala ledacos. Milostné vzplanutí mezi romantickým básníkem Václavem Bolemírem Nebeským a Boženou Němcovou nebo Josefa Kajetána Tyla schovaného ve stínu stromu, jenž šeptal do ouška něžnosti své švagrové Aničce. Hlídala dívky Rottovy, které si skryté pod mohutnými větvemi tajně četly milostné romány a harlekýnky „vypůjčené“ v knihovně pražského policejního komisaře Josefa Kreuzmanna. Strážila i nebožtíka Máchu a jeho chtivé ruce, jež se v zákrytu širokého kmene obratně draly pod sukni Lori Šomkové. Mnoha Pražanům posvátný strom dohlížel na jejich největší tajemství. Nebylo tedy divu, že se ten den na Karlově mostě sešlo celé město. Vzlyky i slova zmaru a lítosti se rozléhaly mezi mosteckými věžemi ze všech stran. Lípa byla pryč. Jaká hrůza!

Toho shonu se rozhodl využít rozverný jedenáctiletý chlapec z domu U Dvou slunců. Společně se svými rodiči obýval malou místnost, kam se musela vměstnat celá trafika, jedna postel a kamna, víc toho neměli. Jan nebyl špatný kluk, ale nepříznivé okolnosti mu na pár okamžiků zkazily charakter. Co by si koupil jako první, kdyby měl peníze? Tyto myšlenky ho táhly do davu lidí zoufajících nad vodním neštěstím. Stačila by jediná naducaná portmonka

nebo zlaté hodinky a pořídil by si nové boty bez děr a s tkaničkami, nebo celou krabici karamelů. Ano, to je lepší nápad než boty. Vklíží se mezi solidně vypadající pány. Jednomu vykukovala z kapsy stříbrná tabatěrka na doutníky. Cenný úlovek poznal bezpečně.

Nikdo se nedíval. Natáhl k vyčuhujícímu pokladu prsty a už už na něj dosáhl, když vtom mu rukáv chytil jiný gentleman, který postával vedle.

„Víš, že se za tohle dříve sekaly ruce?“ pronesl klidným hlubokým hlasem.

„To jste si špatně vyložil, pane, chtěl jsem tu tabatěrku jen zasunout hlouběji do kapsy, aby nelákala kapsáře,“ odpověděl pohotově chlapec a snažil se maskovat úlek.

„Takže kradeš a bez váhání dokážeš zalhat. To je dostatečný důvod k tomu tě nahlásit strážníkům.“ Muž se stále stejným ledovým klidem a nepatrným úsměvem na tváři držel Janovi ruku tak pevně, až chlapci vhrkly slzy do očí.

„Omlouvám se, pane, neudávejte mě, prosím. Už to nikdy neudělám,“ popotahoval.

„Výborně, další bravurně pronesená lež. Kdo je tvůj otec?“

„Antonín Neruda z Malé Strany, prosím.“

„Ten s tím tabakářstvím?“

„Ano, prosím.“

„Tak proč kradeš, když jsi syn obchodníka?“

„Asi ne moc dobrého obchodníka, pane.“

Vysoký ramenatý muž s dobře pěstěným knírem a hlubokými černými očima se nahlas zasmál. Náhle se k nim z davu vyřítila parta kluků v Janově věku, a jen co si ho všimli, jak vede rozhovor s neznámým gentlemanem, nenechali si ujít příležitost k pokřikování pro Nerudu už ohraných posměšků.

„Tak ty ses dal konečně na žebrání, Nerudo, pobudo!“ zahlásil první z nich, přičemž narazil do staršího pána s binoklem na oku a holí v ruce a tak tak se vyhnul políčku.

„To bude mít tatíček radost! Nebo počkej, není to spíš tvůj děd? Věk by na to měl!“ doplnil ho další a bez zbytečných zastávek pokračoval úprkem přes most.

„A co by řekla maminka? Asi nic, ta má plné ruce práce u Barandů,“ sykl s vulgárním gestem jedovatě třetí, čímž uzavřel kolo nadávek a odběhl pryč.

Kdyby jen tušili, že ho právě načapali při krádeži, a ještě k tomu nepovedené, to by hned měli nové náboje do svých nevymáchaných hub. Na vtipy o žebrání už si Jan zvykl. Gentleman, který byl svědkem výstupu tří darebáků, svůj stisk lehce povolil, ale chlapce zatím nepouštěl. Oči Jana Nerudy se klopyly k zemi o to víc. Nestál o soucit a muž mu ho ani nenabízel.

„Dobře, uděláme dohodu. Když tě pustím, předáš tento lístek tamté dámě v modrém klobouku. Zvládneš to?“ Muž namířil prstem na ženu stojící v těsné blízkosti jejího manžela, podnikatele Vojtěcha Lanna. Ta okamžitě odvrátila hlavu k řece a s předstíraným zájmem o vodou vymletou díru v zemi po Mostní lípě dělala, že doteď onoho kníratého muže nečastovala svůdnými pohledy.

„K vašim službám, pane.“ Jan popadl lístek a tlačil se mezi lidmi ke kloboukové dámě. Ta v hraném překvapení vzkaz přijala.

Lístek předán, úkol splněn a polepšený chlapec zmizel pisateli z očí. Žena dychtivě rozevřela složený papír a za zády manžela se začetla:

*Víte, co jest horší nežli v Praze povodeň?
Zbůhdarma zažehnutá chťiče pochodeň.*

*Víte, co jest horší nežli v Praze záplava?
Za dámu v klobouku převlečená nemrava.*

*Víte, co jest horší nežli v Praze potopa?
Nevěrná žena hloupého filantropa.*

„Ten drzoun, ničema, hulvát!“ ulevila si a otočila se zpět na gentlemana. Ten jí s úsměvem zamával a dál si zapisoval do notýsku své reportážní poznatky z popovodňového shromáždění. Třásla se vzteky. Zmačkaný vzkaz hodila do řeky a samou trapností si schovala obličej do dlaní.

„Jste v pořádku, paní Lannová?“ ozval se za ní hlas Barbory Němcové.

„Polekala jste mě.“ Cukla sebou.

„Všimla jsem si, že jste obdržela nějaký vzkaz, který vás značně rozrušil. Kdo je ten hrubián, kterému není stydno urazit váženou ženu? Mám vás pomstít svým ostrým perem?“ nabídla spisovatelka s úsměvem svou pomoc a z kapsy vytáhla cestovní set psacích potřeb, který měla vždy u sebe. Josefíně Lannové však do smíchu nebylo.

„Paní Němcová, dovoluňte mi přátelskou radu. Je mi jasné, že k sobě hledáte další zkaženou duši, se kterou byste mohla zpytovat černé svědomí pošpiněné svými zálety, ale ve mně přítelkyni nezískáte. Hleďte si laskavě svého,“ odsekla.

„Nabízíte mi přátelskou radu a zároveň mě jako přítelkyni zavrhuje?“ ušklíbla se Barbora.

„Nechte si ty přihlouplé průpovědky. Jednoduše a prostě, abyste to pochopila, se na vaši úroveň stáhnout nenechám.“ Josefína Lannová svůj názor vyjádřila natolik důrazně, že nebylo třeba cokoli dodávat. Zaklesla se do manželova rámě, doufala, že nic z předešlých událostí nepostřehl, a Barbory si dále nevsímala.

„Barboro? Kam ses ztratila? Drž se nás, nebo se už nenajdeme,“ zasyčel manželce do ucha Josef, když se vrátila k hloučku čítajícímu jejího muže, váženého politika a historika Františka Palackého a Josefa Kajetána Tyla, čtenáři oblíbeného miláčka národa, autora *Fidlovačky* a hrdého vlastence.

„Promiň, chtěla jsem pozdravit přítelkyni, ale... byl to někdo jiný,“ špitla Barbora.

„Neměl byste svou ženu ve společnosti spíše oslovovat Boženo?“ pronesl žoviálně Palacký, čímž Tylovi vstoupil do zdlouhavého monologu o osudu památného stromu.

Tyl uraženě dokončil svou myšlenku: „Kmen prý doplul až ke Köpplovu ostrovu,“ a nastalo ticho. O lípě už bylo řečeno vše, co se dalo.

„Gratuluji k ocenění, které jste obdržel za *Posledního Čecha*, to je velká věc,“ přispěla Božena do čistě pánské konverzace. Tyl se zatešel. Komplimenty a chvála pro něj byly potřebnou stravou.

„Děkuji. Však víte, vlastenecký apel není nikdy dostatečně silný, aby ho nemohlo být ještě více,“ prohlásil hrdě a Palacký se nakažlivě rozesmál. „To máte zajisté pravdu. *Posledního Čecha* do každé rodiny,“ vykuckal.

„A co je nového u vás? Prý vám dosti leží na srdci složení redakce *Pražských novin*?“ zeptal se Němec, aby rozmetal napětí.

„Ano, občas někoho panu vydavateli doporučím. *Pražské noviny* je potřeba přetvořit v nezávislý politický plátek. Dnešní podoba slouží pouze pro otiskování vyhlášek a nařízení zemského gubernia.“

„To u provinciálních vládních novin nebude jednoduchý úkol,“ rýpnul si Tyl.

„Za předpokladu splnění několika podmínek, například kontrola českého cenzora a striktní omezení v zahraniční rubrice by

Pražské noviny mohly být vcelku nezávislé. Pokud je bude někdo vést šikovně. Vezměte si třeba *Českou včelu*, jejich literární přílohu. Já ji vnímám jako účelný prostor pro naše zájmy. C. k. orgány to ani nemusí postřehnout.“

„Ztište hlas, příteli. Nevíme, kdo nás poslouchá,“ naklonil se k Palackému Němec a ochranitelsky přitiskl svou manželku blíže k sobě.

„Zrovna máme ve zkušební době začínajícího redaktora, který do novin přispívá svými postřehy z Ruska. Stylisticky jsou jeho články zatím slabé, ale v myšlenkách toho mladíka vidím potenciál,“ nedbal na Němcovo upozornění Palacký.

„A kdo je ten nadějný redaktor?“ zajímala se Božena.

„Toho znát asi nebudete. Karel Havlíček Borovský.“ Palacký očima prolétl dav lidí. „Tamhle stojí, vidíte?“ ukázal na kníratého, ani ne pětadvacetiletého mladíka, jenž si zrovna zapisoval do notýsku dojemný projev pražského purkmistra Josefa Müllera. Božena v Havlíčkovi okamžitě poznala autora lístku pro dámu s kloboukem. Jejich pohledy se na okamžik střetly a Božena vyslala za Havlíčkem nepatrný úsměv. Ten bez jakéhokoli pokynutí zabořil nos zpět do notesu. Neznala ho, nevěděla, jak píše, ale už teď jí připadal jako krajně nesympatický arogantní panák.

Jeníček Neruda běžel po kamenném zábradlí směrem ke Starému Městu. Domů se zatím vrátit nemohl. Co když ten muž nedodržel své slovo a je na cestě za otcem? Už teď ho páčila záda z představy, jak by zasloužený trest bolel, tak bude lepší, když ho co nejvíce oddálí. Mezi sochami obratně prolézal. Tu ladně vyskočil na podstavec přímo ke svatému Františku Xaverskému, který v kamenném gestu křtil Čiňana, Inda, Tatara a Etiopana, o pár metrů dál se již obtáčel kolem sochy sv. Josefa, tam zas šlápl do klína samotného

Ježíše Krista zobrazeného v Brokoffově Pietě a u sousoší svatých panen Barbory, Markéty a Alžběty Uherské ze zábradlí seskočil a pokračoval v kličkování davem.

„Au,“ zajíкло se děvče, do kterého chlapec prudce vrazil, až se posadilo na zadek.

„Promiň, neviděl jsem tě,“ vysoukal ze sebe omluvu a jal se dívku zvedat ze země.

Podle Nerudových odhadů jí mohlo být tak dvanáct. Drobná pohublá blondýnka s bledou pletí, úzkými rty, ale upřímnými a hlubokými očima. Ty oči ho lapily a nechtěly pustit. Má to dneska ale den.

Dívka se zdála být v pořádku, krev netekla, hýbala rukama i nohama. Neruda mohl pokračovat ve svém úprku, ale něco ho drželo na místě. Ty oči, ten nosík, nesmělý úsměv a něčí ruka. Kateřina Vogelová zpozorovala vnučku v nesnázích a popadla Nerudu, aby mu vyčinila.

„Co tu lítáš? Chceš někoho zabít? Dávej pozor!“ Chlapec během kárání nespustil oči z dívky a nechal sebou smýkat jak s hadrovým panákem. Jeho klukovské srdce se zamilovalo.

„Jak se jmenuješ?“ osmělil se, když s ním Vogelová ztratila trpělivost a se slovy: „Ta dnešní mládež!“ pokračovala v hovoru se starým známým, kterého potkala na mostě.

„Žofka Rottová,“ odpovědělo děvče a ostýchavě hledalo v davu ruku své starší sestry Johanky.